

**A tartalomra vonatkozó előírások érvényesülése
a Médiahatóság gyakorlatában - 2014**

Mérték Médiaelemző Műhely

2015. július 1.

A Mérték Médiaelemző Műhely az új médiaszabályozás hatályba lépése óta elemzi a médiahatóság médiatartalom ellenőrzésével kapcsolatos gyakorlatát. A 2011 és 2013 közötti joggyakorlatot négy elemzésben értékeltük.¹ Az elemzésekben azt vizsgáljuk, hogy a médiahatóság milyen mértékben és módon avatkozik be a szerkesztési szabadságba, szankcióalkalmazási gyakorlata nem korlátozza-e aránytalanul a sajtószabadságot. Emellett értékeljük a médiahatóság szerkesztői döntéseket, a tartalomkínálat alakulását befolyásolni képes jogértelmezési tevékenységét.

Jelen elemzés a 2014-ben hozott és a hatóság honlapján hozzáférhetővé tett határozatokra épül. A törvényi szabályok szerint a médiatartalom ellenőrzése a Médiatanács és a Hivatal között megosztott hatáskörben működik. Ebből a Médiatanács tevékenysége – az ülések és a határozat számok követhetősége miatt – áttekinthetőbb, a Hivatal működése viszont kevésbé átlátható, ezért nem tudjuk, hogy az elemzésbe valamennyi határozat bekerült-e. A korábbi gyakorlatunktól eltérően nem minden témakört tárgyalunk részletesen, mert néhány szabályt érintően a megállapított jogsértések száma olyan mértékben csökkent, hogy az a jogalkalmazói tevékenység általános elemzésére nem alkalmas.

ÁLTALÁNOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

A Médiatanács tartalomkontrollt érintő határozatainak száma 2014-ben tovább csökkent.

Médiapolitikailag jelentéktelen, számszerűsíthető, formális követelményekre irányuló ellenőrzések jellemzik a médiahatóság tevékenységét. Olyan médiapolitikai szándék, amely a sokszínű tartalomkínálat érdemi alakítását, a minőségi tájékozódás lehetőségét fejlesztené, nem azonosítható.

A kiegyensúlyozottság követelményének társadalmi beágyazottsága továbbra is nagyon alacsony, a jogintézmény lényegében kiüresedett.

A Médiatanács tevékenységének tükrében a médiaszolgáltatók a gyermekvédelem szempontjából szinte kifogástalanul működnek.

A lekérhető médiaszolgáltatásokat, a nyomtatott, illetve az online sajtótermékeket érintő médiatartalmi előírások, illetve az ezekhez kapcsolódóan bevezetett társszabályozási rendszer hatása nem érzékelhető.

---

¹ <http://mertek.eu/foglyul-ejtett-media-mediapolitikai-irasok-0>
<http://mertek.eu/jelentesek/a-mediatartalomra-vonatkozo-eloirasok-a-meditanacs-gyakorlataban-3-jelentes>
http://mertek.eu/sites/default/files/reports/tartalomkontroll_2.pdf
http://mertek.eu/sites/default/files/reports/tartalomszabalyozas_jelentes_0.pdf

Még visszafogottabb hatósági beavatkozás

A korábban publikált adataink szerint a Médiatanács évről évre csökkenő számban állapított meg médiatartalmat érintő jogsértést, és ez a tendencia 2014-ben is folytatódott. 2014-re is igaz az az állítás, hogy a hatóság kevesebb elmarasztaló határozatot hozott, mint bármikor. A hozzáférhető adatok szerint az elmúlt évben a Médiatanács összesen 120², a Hivatal 23 jogsértést megállapító határozatot hozott.

Esetleges, körvonalazatlan médiapolitikai szándékok a tartalomkontroll területén

A jogsértést megállapító határozatok ügýtípus szerinti vizsgálata a médiatartalom ellenőrzésének formális megközelítését tükrözi. Olyan médiapolitikai szándék, amely a médiapluralizmust, a közbeszéd diszkurzív jellegét erősítené, nem azonosítható.

Kiemelt fókusz: a helyi médiumok kötelezettségei

A legtöbb marasztaló határozat, szám szerint 68 a kisebb helyi médiumok műsorszerkezeti vállalásainak számonkérésével foglalkozik. Ide tartoznak azok a döntések, amelyek a közösségi rádióként való működés követelményeit (pl. a közszolgálati műorszámok megfelelő aránya a műsorban), illetve e médiumok által vállalt egyéb műsorszerkezeti elemeket vizsgálják. Ide sorolhatók azok az ügyek is, ahol a hatóság a vállalt műsorstruktúra helyett jogosítás nélküli hálózatba kapcsolódást, és így a vállaltokról eltérő műsort észlelt. Ezek a döntések elsősorban számszerűsített értékelések, amelyek a hatóság monitoring osztályának folyamatos ellenőrző tevékenységére épülnek. E tevékenység elsődleges funkciója egyes szereplők figyelmeztetése a törvényi előírások betartására, annak jelzése, hogy a hatóság figyeli a kötelezettségek pontos teljesítését.

Reklámszabályok: hangsúlyos figyelem a reklámok hangerejére

Hasonló megállapítás tehető a reklámszabályok megsértéséből eredő ügyek esetében is, ahova az elmarasztaló határozatok második legnagyobb csoportja (26 médiatanácsai határozat, 6 hivatali döntés) sorolható. Az ügyek majdnem egyharmadában a hatóság a reklámhangerő megengedett mértékét meghaladó szintet kifogásolta, az elmarasztaló döntések egynegyede pedig a reklám megkülönböztetésének elmaradását minősítette jogsértőnek. A fennmaradó ügyek vegyesen egyéb reklámszabályok (pl. burkolt reklám, támogatási szabály) megsértését állapították meg. A határozatok alapján úgy tűnik tehát, hogy a médiapiaci szereplők jellemzően jogkövetők, apró hibákon túl lényeges határátlépést a hatóság a reklámok közzététele területén nem észlelt.

---

² A Médiatanács 2012-ben 187, 2013-ban 153 jogsértést megállapító határozatot hozott. http://mediatanacs.hu/dokumentum/158578/orszaggyulesi_beszamolo_2012_mediatanacs.pdf
http://nmhh.hu/dokumentum/163351/NMHH_mediatanacs_beszamolo_2013.pdf

Kevés probléma a médiajogi gyermekvédelem területén

A gyermekvédelmi szabályok ellenőrzése azt mutatja, hogy e területen is hasonló jogkövető attitűd érvényesül, legalábbis az elmarasztaló határozatok száma erről árulkodik. Egész évben összesen nyolc műsorszámmal összefüggésben állapított meg jogsértést a hatóság. A jogsértéssel érintett szabályok száma húsz, mivel a jogsértő besorolás mellett a nem megfelelő időpontban való sugárzás is, illetve a műsorelőzetes hibás sugárzási ideje is megállapításra került. Csak összehasonlításképpen a korábbi médiahatóság működésének utolsó teljes évében, 2009-ben a gyermekvédelmi szabályok megsértését a hatóság 164 esetben állapította meg.³ Az új médiahatóság gyakorlatában a megállapított jogsértések száma 2012-ben 49⁴, 2013-ban 69 volt⁵.

A sajtószabadság határait kimunkáló határozatok hiánya

A gyermekvédelem területén túl, közvetlenül a közléshez kapcsolódó, jogsértő tartalmat megállapító határozat nagyon kevés született. A kiegyensúlyozottság témakörében négy elmarasztaló döntést, az emberi méltóság védelmét (Class FM, Morning Show) és a gyűlöletbeszéd tilalmát sértő műsortartalom (Hír Tv Célpont) miatt egy-egy jogsértést megállapító döntést hozott a hatóság.

A 2014-es választási évben négy esetben állapított meg a hatóság politikai reklámmal kapcsolatos jogsértést. Ezek a határozatok helyi rádiók működését érintették. Volt közöttük formai szabályt sértő közzététel, és volt olyan is, amelyben a rádió egy közleményt nem politikai hirdetésként határozott meg. A kevés ügy mögött nyilvánvalóan megjelenik indokként a politikai reklámot visszaszorító jogszabályi környezet is.⁶

A kiegyensúlyozottság követelménye⁷

Az elmúlt néhány év tapasztalataira építve 2014-re egyértelművé vált, hogy a kiegyensúlyozottság követelménye nem működő jogintézménnyé vált, amely nem járul hozzá a demokratikus nyilvánosság megfelelő működéséhez. Az elmúlt évben 24 elsőfokú

---

³ http://mediatanacs.hu/dokumentum/1133/ogyb_2009.pdf

⁴ http://mediatanacs.hu/dokumentum/158578/orszaggyulesi_beszamolo_2012_mediatanacs.pdf

⁵ http://nmhh.hu/dokumentum/163351/NMHH_mediatanacs_beszamolo_2013.pdf

⁶ Erről ld. Lehoczki Zsófia: Kampány van! Tudta? Mérték Blog, 2014,

<http://mertek.hvg.hu/2014/03/10/kampany-van-tudta/>

⁷ A törvény a televíziók és rádiók esetében előírja a kiegyensúlyozottság követelményét, amely alapján e médiumok kötelesek „a közérdeklődésre számot tartó helyi, országos, nemzeti és európai, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről, vitatott kérdésekről az általuk közzétett tájékoztató, illetve híreket szolgáltató műsorszámokban kiegyensúlyozottan tájékoztatni”. Az ún. jelentős befolyásoló erejű médiaszolgáltatókkal, és a közszolgálati médiumokkal szemben benyújtott panaszok esetén a Médiatanács jár el. Az összes többi médium esetében a Hivatal hoz első fokú döntést, amellyel szemben a Médiatanácshoz adható be fellebbezési kérelem.

médiatanácsi, 8 elsőfokú hivatali és egy másodfokú médiatanácsi döntés született, a hatóság összesen 33 panaszt bírált el.

2014-re a Jobbik lendülete is csökkenni látszik: a párt a korábbi évekhez képest kevesebb panaszt nyújtott be, bár még mindig meghatározó szereplője a panaszügyeknek. Az elbírált esetek fele (13 ügy) a Jobbik panaszára indult. Az összes jogsértést megállapító döntés jobbikos ügyben született, de az elmarasztaló határozatok száma csökkent. A Jobbik továbbra is a politikai marketing eszközeként próbálja használni a jogintézményt. Az egyes esetekben álláspontjának nem, vagy nem megfelelő bemutatását kifogásolja, és azt próbálja elérni, hogy nézetei nagyobb nyilvánosságot kapjanak.

A Jobbik célkeresztjében leginkább a TV2 és annak hírszerkesztési gyakorlata állt. Beadott panaszainak 9/10-e a TV2 hírműsorait érintette, és a négyből három marasztaló döntés is ezt a csatornát sújtotta.

A pártpolitikai metszeten túl a társadalom, illetve a civil szféra ingerküszöbét nem éri el ez a jogintézmény. Ugyan a beérkezett panaszok több mint fele állampolgároktól, civil szervezetektől érkezett, de valójában e panaszok 2/3-át egyetlen szervezet (Reális Zöldek Klub), illetve az azt képviselő személy adta be, aki már hosszú évek óta a panasz eljárások stabil kezdeményezője. Panaszait tartalmi vagy formai okokra hivatkozva mind a Médiatanács, mind a Hivatal elutasította. Azt a néhány (négy) panaszt, ami a fent említett körön kívülről érkezett, minden esetben formai okra hivatkozással utasította el a hatóság. A hozzáférhetővé tett határozatokból nem derül ki sem a panaszosok személye, sem a panasz tárgya.

Valószínű, hogy a 2013-ban megszavazott törvénymódosítás⁸ is hozzájárult ahhoz, hogy még formálisabbá vált a joggyakorlat. A módosítás eredményeként a korábbi öt követelmény (sokszínű, tárgyilagos, tényszerű, időszerű és kiegyensúlyozott) közül csak egy, a kiegyensúlyozottság maradt a törvényben. A törvényszöveg változása legitimé tette azt a joggyakorlatot, hogy a tájékoztatás minőségi követelményei nem, vagy csak kevéssé jelennek meg a panaszügyek elbírálása során.

A közönség megfelelő tájékozottságának segítése helyett a joggyakorlat azt vizsgálja, hogy a panaszos megszólalási igénye jogos-e vagy sem. Hiányoznak azok a szempontok, az a szemléletmód, amely a kifogásolt tájékoztatás kapcsán a tájékoztatás minőségét mérlegeli, és nem pusztán a panaszos felől közelít, hanem azt célozza, hogy a közönség számára az esemény értékeléséhez, elhelyezéséhez szükséges megfelelő információk megjelenjenek a nyilvánosságban.

---

⁸ Erről ld. Polyák Gábor: Nem történt semmi – A médiatörvény módosításáról, Mérték Blog, 2013, <http://mertek.hvg.hu/2013/02/18/nem-tortent-semmi-a-mediatorveny-modositasarol/>

Jól jelzi ezt a szemléletmódot azoknak a közleményeknek a szövege, amelyeket a Médiatanács jogsértés megállapítása esetén rendel nyilvánosságra hozni. Ez nem tartalmazza a kifogás alapjául szolgáló, a műsorban nem megjelenő információt, pusztán a jogsértés tényét állapítja meg, illetve a panaszost nevesíti.

„A TV2 Média Csoport Kft. médiaszolgáltató 2014. június 10-én megsértette a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 13. §-ában előírt kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményét, amikor a TV2 csatornán 18:00 órától sugárzott „Tények” című műsorszámának „Hamarabb lehet reklámadó” című hírblokkjában a Jobbik Magyarországért Mozgalom álláspontjáról nem számolt be.” (757/2014. (VII. 30.) határozat)

Az eljárás során a hatóság minden egyes ügyben a következő szempontokat vizsgálja: „a hiányolt vélemény releváns-e a közzétett tájékoztatás vonatkozásában, a hiányolt vélemény érdemben eltérő-e a közzétett álláspontokhoz képest, és a hiányolt vélemény megfelelő időben elérhető volt-e a médiaszolgáltató számára.” (757/2014. (VII. 30.) határozat) Könnyen belátható, hogy ezek a szempontok szűken a megszólalási igény értékeléséről szólnak, és nem a minőségi tájékozódást biztosító médiakínálat létrejöttét, fejlődését célozzák.

A formális megközelítést tükrözi az a gyakorlat, hogy a hatóság továbbra is szétválasztja a közlő személyét és a közlés tartalmát, amelyek egysége pedig éppen az információ megértése, elhelyezése szempontjából lenne nélkülözhetetlen. Ennek hátterében egy törvényi rendelkezés félreértelmezése húzódik. A törvény egy részletszabálya szerint „nem élhet a kifogásolás jogával a kérelmező, ha az ismertetésre nem került álláspont kifejtésére ezen álláspont valamely képviselője már lehetőséget kapott, vagy ha e lehetőséget a kérelmező kapta, de azzal nem élt.” A hatóság értelmezése szerint e szabály alapján értékelni kell az ügyvel összefüggésben megjelenő releváns véleményeket, és ha azok tartalmuk alapján megegyeznek, úgy elegendő egyetlen releváns vélemény megjelenítése a műsorban, függetlenül attól, hogy kik és milyen formában képviselik ezeket a relevánsnak ítélt véleményeket.

Az így kialakult gyakorlat elfedi például, ha olyan helyzet alakul ki, hogy egy kormányzati intézkedés esetén az ellenzék két, egymással szóba nem álló oldala is hasonló véleményt fogalmaz meg, holott adott esetben nem csak a kritika, hanem annak széles támogatottsága lehet releváns információ. A közlő és a közlés együttes értékelése annak eldöntéséhez is erősebb érveket szolgáltat, hogy a panasz tárgya az adott esemény kapcsán valóban fontos vélemény elmaradásáról szól-e, vagy csak a panaszos megjelenési lehetőségét szolgálja.

Jól illusztrálja ezt a visszás jogértelmezési gyakorlatot az alábbi panaszügyben hozott határozat, ahol a Jobbik a TV2 Tények című 2014. január 24-i adását kifogásolta. A műsorban az aktuális rezsicsökkentéssel közzétett hírosszeállítás volt látható, elhangzott a kormányzati álláspont és az LMP kritikája is. A Jobbik azt kifogásolta, hogy a TV2 nem ismertette a kormányzati bejelentésre reagáló közleményét. A hatóság döntésében elutasította a kérelmet és indoklásában kifejtette:

„A Jobbik mondanivalójának a műsorban megjelent tájékoztatáshoz kapcsolódó eleme érdemben megegyezett a Csiba Katalin, LMP-szóvivő által kifejtett álláspont lényegével, amely szerint „Ez egy rezsiblöff. Az is árulkodó, hogy magát a rezsicsökkentésnek hívott elárverezést, ezt eltolják a választások utánra. Egyértelműen látszik, hogy az egy választási kampányfogás.”. A Jobbik álláspontjának lényegi mondanivalója ugyanis – hasonlóan az idézett LMP-szóvivő véleményéhez – szintén azt tartalmazta, hogy a harmadik rezsicsökkentés bejelentett terve a jelen helyzetben választási kampányfogás. A két álláspont tehát egyöntetűen megegyezett abban, hogy a bejelentéssel a Fidesz választókat kíván magának megnyerni.” (241/2014. (III. 18.) határozat)

A hatóság nem állapította meg a kiegyensúlyozottság sérelmét, holott tudható, hogy markánsan eltért az LMP és a Jobbik véleménye a rezsicsökkentés egészének megítéléséről. Ebben az esetben egy közös elem volt, hogy mindkét párt a közlő választásokkal hozta kapcsolatba ezt a bejelentést.

A formális megközelítés néhány esetben viszont teret enged olyan megszólalásnak is, amely valójában nem járul hozzá az esemény többszemponú bemutatásához, a minőségi tájékozódás lehetőségéhez. Ezt illusztrálja a Jobbik TV2 hírműsorát érintően benyújtott panasz alapján született – korábban már említett – döntés (757/2014. (VII. 30.) határozat). A televízió a Tényekben beszámolt a rekord gyorsasággal előterjesztett reklámadó lehetséges közeli elfogadásáról, az ezzel kapcsolatos ellenvéleményekről. A tájékoztatásban megjelent egy, a törvényjavaslatban nem szereplő elem is, mégpedig hogy a kormány majd elkülönítve „fontos” célokra fordítja az így befolyó összegeket. Ennek realitásáról annyi derült ki, hogy vannak eltérő elképzelések, de kormányálláspont még nincs. A tájékoztatásnak ez az eleme ebben a formában nehezen minősíthető az adó bevezetése szempontjából releváns tartalomnak, tényszerű alapja, valós információ értéke nem volt. A médiahatóság azonban mégis ezen elemhez kapcsolódva állapította meg a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének sérelmét, amikor jogsértésnek minősítette a Jobbik véleményének elmaradását a reklámadóból származó bevétel lehetséges felhasználásáról.

A hatósági jogalkalmazás a kontroll mellett jogfejlesztő funkciót is betölt, a szüksézávan megfogalmazott törvényi szabály tartalommal való megtöltését is szolgálja, ilyen módon hatása van a jövőbeli szerkesztőségi gyakorlatra is. A kiegyensúlyozottság követelménye akkor tölti be valós funkcióját, ha a hatóság joggyakorlata nem pusztán formális elemekben merül ki, hanem a magas színvonalú, minőségi tájékoztatás gyakorlatának fejlesztéséhez járul hozzá. A jogalkalmazói mérlegelés során természetesen mindig a legszűkebb beavatkozás mércéje alapján kell elbírálni az ügyeket, de a jogintézmény valós funkciójának megfelelően a döntésnek érdemi, az adott közlés valós értékelésére és nem formális elemek vizsgálatára kell épülnie. E követelménynek a hatóság gyakorlata nem felel meg, az nem járul hozzá a tárgyilagos, tényszerű, sokoldalú tájékoztatás fejlesztéséhez.

Gyermekvédelem

A gyermekvédelem területén is lényegesen kevesebb elmarasztaló határozat született a korábbi időszakhoz képest. Egész évben mindössze nyolc alkalommal hozott érdemi marasztaló határozatot a hatóság gyermekvédelmi szabályok megsértése miatt.

A jogsértést kimondó döntések hat alkalommal a televíziókat sújtották, azon belül is főleg a kereskedelmi csatornákat. Az RTL Klubot négy, a TV2-t egy ügyben marasztalta el a hatóság, a közszolgálati adók közül a Duna TV-t szintén egy műsorszám esetében szankcionálta. Rádióra két alkalommal szabott ki szankciót a Médiatanács, ebből egyszer a Class FM-re és egyszer a Budapesten hallgatható Music FM rádióra. A hatóság túlnyomó többségben, hét esetben pénzbüntetéssel szankcionálta a jogsértéseket, csupán egyszer alkalmazott a jogsértés csekély súlya miatti figyelmeztetést. A pénzbüntetések összege széles skálán mozog a pár tízezres tételtől a több tízmillió forintos büntetésig.

A jogsértést megállapító határozatok szinte kivétel nélkül olyan műsorszámokat érintettek, amelyek sugárzására csak az esti, késő esti órákban kerülhetett volna sor. A hatósági tevékenység tehát – hasonlóan a korábbi évekhez – a „vízválasztó“ szabály érvényesítését helyezte előtérbe, a 16 és 18 éven aluliaknak nem ajánlott kategóriába sorolás elmaradását kifogásolta. Az elmarasztaló határozatok általában önálló filmalkotások besorolásával kapcsolatban születtek. Azonban az RTL Klubot sújtó, a jelenlegi gyakorlatban kiemelkedően magas összegű büntetést (több törvényhely megsértése miatt összesen közel 40 millió forintot) egy ún. konstruált reality műsor, az Éjjel-nappal Budapest kapcsán szabták ki.⁹

Éjjel-nappal Budapest

A koraesti órákban műsorba kerülő napi sorozatot az egyik szereplő drogfüggővé válásának történetisége kapcsán vizsgálta a hatóság. A vizsgálatba bekerült harminc epizódból hat esetben ítélte úgy a hatóság, hogy magasabb korhatári besorolást igényelt volna a műsor, és csak este 21 óra után kerülhetett volna képernyőre. A határozat nem a drogfogyasztás tematizálását kifogásolta, hanem a műsorfolyam egyes műsorelemeihez kapcsolódva, a konfliktus kezelésének technikái, a káros minta követésének veszélye, a műsor által közvetített üzenetek miatt állapította meg a jogsértést. A hat epizódon túl a hatóság véleménye szerint a drogfogyasztás problémájának bemutatása, illetve az életkori besorolás – a vizsgált adások négyötödében – a jogszabályi elvárásoknak megfelelt.

Ahogy a szankcionáló határozatból is kiderül, a műsor előkészítése során az RTL Klub és a médiahatóság konzultált a drogfogyasztás televíziós bemutatásának lehetséges buktatóiról, és ennek alapján körvonalazódott néhány alapelv. Elsősorban formai kritériumok, mint például a

---

⁹ 916/2014. (IX. 23.) számú határozat

drogfogyasztás bemutatásának szóhasználata, a deviáns magatartások szükséges ellenpontozása, a drog beszerzése és fogyasztása bemutatásának mikéntje.

A kifogásolt epizódok kapcsán a jogvita arról szólt, hogy a műsor drogprevenációs tartalomként értékelhető-e – ahogy azt az RTL Klub állította –, vagy éppen ellenkezőleg, az nem prevenációs hatást ért el, hanem káros üzeneteket közvetített.

Komoly kérdésként merül fel, hogy a doku-reality műfaja, illetve a konkrét műsor alkalmas-e egyáltalán arra, hogy a tizenhat év alatti korosztály számára súlyos társadalmi problémákat, mint például a drogfüggőség kérdését tematizáljon. A Médiatanács döntése azonban nem erre a kérdésre keresi a választ, nem a formátum műfaji sajátosságai mentén értékeli a tartalmat, hanem pusztán egyes műsorelemekről mond véleményt. Önmagában nem kizárt, hogy akár a korosztály életkori sajátosságaihoz igazodó formában kerüljön feldolgozásra például a drogfogyasztás témaköre. A nézettségi adatok arról tanúskodnak, hogy a tizenhat év alattiak jelentős számban követik a műsort, tehát a kellő gondossággal elhelyezett drogprevenációs tartalom akár egyéb eszközökkel nehezen elérhető célcsoportokat is megszólíthat. A tartalom értékelése során azonban figyelembe kell venni a műfaji sajátosságokat. Pusztán formális szempontok, kiragadott műsorelemek mentén nem alakítható ki valós értékelés. A hatóság e döntésében tetten érhető formális megközelítése, illetve a viszonylag magas szankció inkább elriasztja a szolgáltatókat a kényes, ugyanakkor társadalmilag releváns problémák bemutatásától. A döntés bírósági felülvizsgálata az elemzés lezárásakor még nem fejeződött be, annak eredménye várhatóan a következő évről szóló elemzésben szerepel majd.

Akadálymentesítés, műsorkvóták

Az elmúlt évben a hatóság jelentős kapacitásokat szánt a hallássérültek számára hozzáférhető műsorszámok megvalósításának ellenőrzésére. A törvény 39. §-a sokrétűen szabályozza, hogy a közszolgálati televíziók, illetve a JBE televíziók (RTL Klub, TV2) széles kínálatot nyújtsanak a fogyatékkal élők számára is elérhetővé tett (akadálymentesített) műsorokból, ideértve a közszolgálati tartalmakat, a hírműsorokat és a filmalkotásokat. A törvény nem pusztán mennyiségi, hanem minőségi követelményeket is előír, például, hogy a feliratozásnak „pontosnak kell lennie, a képernyő történéseivel szinkronban kell állnia”. A törvény szerint e kötelezettség megsértését első fokon a Hivatal állapítja meg, a Médiatanács ezekben az ügyekben másodfokú hatóságként jár el.

A hivatal által hozott marasztaló határozatok 2/3-a ebben a témakörben született. A kereskedelmi televíziók minden esetben megfellebbezték a Médiatanácsnál a Hivatal döntését, a közszolgálati televíziók egyetlen esetben sem. A Médiatanács valamennyi vitatott esetben helybenhagyta a Hivatal marasztaló határozatát.

A közmédiát érintően öt elmarasztaló határozat született, és összesen 15 065 000 Ft kellett befizetnie a Duna Televíziónak és a Magyar Televíziónak. Szintén öt-öt határozat született az RTL Klub és a TV2 esetében. Az előbbi 1 030 000 Ft, az utóbbi 1 915 000 Ft bírságot kellett, hogy megfizessen.

A határozatokból az derül ki, hogy a Hivatal mintavétel alapján folyamatosan vizsgálja a törvényi kötelezettség teljesítését. Az is kiderül, hogy a közszolgálati televíziók alapvető törvényi kötelezettséget nem teljesítettek, míg a kereskedelmi szolgáltatók csak csekély időtartamban nem tettek eleget a törvényi kötelezettségeiknek vagy a Hivatal szerint minőségileg nem megfelelően teljesítették a követelményeket. A leglényegesebb különbség talán, hogy a közszolgálat az élő műsorok akadálymentesítését nem teljesítette, ezt csak a műsorok ismétlése során oldotta meg. A kereskedelmi televízióknak ezzel szemben sikerült az élő műsor akadálymentesítése is.

A hatóság ebben az esetben is igen formális megközelítést érvényesített, a legkisebb mennyiségi elmaradást is észrevételezte. Ezt illusztrálja az egyik elmarasztaló határozatból kiemelt részlet:

„Az Mttv. 3. §-ában megfogalmazott objektív felelősségre tekintettel nem releváns a Médiaszolgáltató azon védekezése sem, hogy a havi közel 600 óra médiaszolgáltatáson belül összesen 1-2 percet kifogásolt az elsőfokú hatóság. A Médiaszolgáltatónak az Mttv. teljes mértékű betartására kell törekednie, tehát a Médiaszolgáltató műsora egészének kell megfelelnie az Mttv. követelményeinek.”
925/2014. (IX. 23.) határozat).

A csekély mértékű mennyiségi hiányok mellett a minőségi követelményeket is szigorúan értékelte a hatóság, és a feliratozás néhány másodperces csúszását, vagy az élő szöveg nem szöveghű megjelenítését is szankcionálta. A kereskedelmi szolgáltatók a határozatok szerint az eljárásokban azzal érveltek, hogy a szövegpontosság nem biztosítható minden esetben, és gyakran az elhangzott szöveg egy az egyben való írásbeli megjelenítése inkább zavaró, semmint a megértést segíti. A kereskedelmi televíziók esetében a jogalkalmazói szerep láthatóan arra irányul, hogy jelezze a szolgáltatók számára, a hatóság figyeli a törvény ezen szakaszának teljesülését.

A hatóság nagyon formális megközelítésével szemben a szolgáltatókat igazolja az a 2014 őszén elfogadott törvénymódosítás¹⁰, amely beemeli az életszerűség szempontját a normaszövegbe. A módosítás reflektál a jogalkalmazás anomáliáira, és várhatóan azt eredményezi majd, hogy a jövőben csökkenek a marasztaló határozatok.

---

¹⁰ 2014. évi CVII. törvény a közszolgálati médiaszolgáltatásra és a médiapiacra vonatkozó egyes törvények módosításáról

39 § (6) ... A műsorszámok szövege feliratozott változatának pontosnak kell lennie, és a képernyő történéseivel szinkronban kell állnia, az a műsorszámokban elhangzottak rövidített összefoglalóját abban az esetben tartalmazhatja, amennyiben a felirat – terjedelmére tekintettel – az elhangzottak követését nem tenné lehetővé.
(7) A feliratozásnak a nem felvételtől közölt műsorszámok esetében ésszerűen elvárható módon pontosnak és a képernyő történéseivel szinkronban állónak kell lennie.

Ugyancsak a mérhető követelmények közé sorolhatóak a műsortartalmat érintő ún. kvótaszabályok, amelyek az európai és a magyar médiatartalmak minimális mennyiségét írják elő, illetve ide sorolandó a filmek eredeti nyelven való közzétételének kötelezettsége is. Ebben a témakörben a hatóság összesen hét jogsértést megállapító határozatot hozott, elsősorban műholdas és a nagyobb televíziós csatornákkal összefüggésben.

Szankcióalkalmazás

A jogsértő magatartásért megállapított szankciók mértéke is visszafogott hatósági beavatkozást mutat. Egy esetben került sor viszonylag magas összegű bírság kiszabására, egyébként jellemzően vagy csak egyszerű figyelmeztetést, vagy alacsonyabb összegű bírság kiszabását látta indokoltnak a Médiatanács. Ezt az eredményt elsősorban a jogsértő ügyek jellege és a jogsértéseket elkövető médiumok köre magyarázza, mivel az elmarasztaló határozatok nagy része kis helyi médiumokat érint.

A marasztaló határozatok háromnegyede bírság kiszabásáról rendelkezett, a fennmaradó esetekben vagy a legenyhébb figyelmeztetést alkalmazta a hatóság, vagy a jogsértéshez kapcsolódó közlemény közzétételét rendelte el. A legnagyobb összegű bírság 36 millió forint volt (RTL Klub, Éjjel-nappal Budapest) a legkisebb 10.000 Ft. Itt is elmondható, hogy a korábbi évekhez képest csökkenés tapasztalható: míg 2014-ben 93 esetben alkalmazott bírságot a Médiatanács¹¹, 2013-ban 141 esetben¹² 2012-ben 116 esetben került kiszabásra bírság.¹³

1 millió forint feletti bírságot összesen öt esetben szabott ki a Médiatanács, a döntések kétharmadában 61 esetben 100.000 forint alatti összegben határozta meg a bírságot, 27 döntés 100.000 és 1 millió forint között. (29%)

Társszabályozás

Korábbi elemzéseinkben is vizsgáltuk az új médiaszabályozással bevezetett társszabályozási rendszer gyakorlati megvalósulását. A tartalomkontroll területén a rádiók és televíziók kivételével a médiaszabályozás hatálya alá tartozó valamennyi tartalomszolgáltatás a szolgáltató egyéni döntése alapján a társszabályozás részévé válhat. Ennek eredményeként a rá vonatkozó tartalmi szabályokat a társszabályozó szerv kéri számon, és csak abban az esetben kerül sor a médiahatóság beavatkozására, ha a hatóság nem elégedett a társszabályozó szerv döntésével. A társszabályozási modell tehát egyfajta védőernyőként is szolgál a benne résztvevő szolgáltatók számára. Ugyanakkor a bevezetett társszabályozási rendszer nem a klasszikus európai sztenderdeket követi. Sokkal inkább a hatósági tevékenység

---

¹¹ A Médiatanács első fokon hozott bírságoló határozatainak száma.

¹² http://nmhh.hu/dokumentum/163351/NMHH_mediatanacs_beszamolo_2013.pdf

¹³ http://mediatanacs.hu/dokumentum/158578/orszaggyulesi_beszamolo_2012_mediatanacs.pdf

kiszervezéséről szólt, mintsem egy valódi iparági autonóm ön/társszabályozási működés fejlesztéséről.

Az elmúlt évek tapasztalatai visszaigazolták a kezdetben megfogalmazott kritikát és a működőképességgel összefüggésben megfogalmazott kétségeket. A nyilvánosságban hozzáférhető információkból az derül ki, hogy lényeges változás ezen a területen nincs, továbbra sincs nyoma annak, hogy lennének a társszabályozó szervek¹⁴ által lefolytatott törvényi tartalomkontrollt érintő ügyek. Miközben mindegyik társszabályozó szerv honlapja lehetőséget kínál a tartalmi szabályok vélt megsértése esetén panasz benyújtására, panaszokról, eljárásokról nincs hír. 2014-ben a nyilvános információk alapján egyedül az Önszabályozó Reklám Testület (ÖRT) tevékenységei között jelenik meg társszabályozási témakör. Az ÖRT két kutatást végzett tartalomszabályozási témakörben az elmúlt évben: az első félévben a gyerekek közvetlen vásárlásra felszólító reklám tilalmára vonatkozó szabály¹⁵ betartását, a második félévben pedig az alkoholreklámokra vonatkozó szabályok betartását vizsgálata¹⁶. Mindkét kutatás arra jut, hogy e téren megfelelően működnek a médiavállalatok.

Mindezek tükrében különösen érdekes lenne a társszabályozó szervezetek féléves beszámolóinak ismerete, amelyeket egyébként tavaly is mindkét félévre vonatkozóan elfogadott a hatóság¹⁷. A beszámoló elfogadásán túl azonban több információ a beszámolók tartalmáról sem a hatóság sem az önszabályozó szervezetek honlapján nem érhető el.

Összegzés

A médiahatóság gyakorlata a médiatartalom ellenőrzésével kapcsolatban továbbra sem a mediakínálat jelenségként azonosítható, társadalmi szempontból fontos konfliktusaira reagál, hanem alapvetően formális megközelítést alkalmaz. A hatóság láthatóan nem kívánja érdemben alakítani a média működése során megjelenő konfliktusokat.

A hatósági tevékenység tükrében úgy tűnik, a médiatartalom-szolgáltatók példás magaviselettel, az előírások betartásával, vagy a konfliktusos helyzetek elkerülésével végzik mindennapi tevékenységüket. Az eljárások csökkenése, a nyilvánosságban gyakorlatilag láthatatlanná váló médiahatósági jelenlét a felszínen ugyan arról tanúskodik, hogy csökkent az állami beavatkozás a média világába, valójában azonban nem erről van szó. Ahogy arról sem, hogy számottevően csökkentek volna a kirekesztő, gyűlöletkeltő közlések, vagy jelentősen

---

¹⁴ Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete (MTE), Magyar Elektronikus Műsorszolgáltatók Egyesülete (MEME), Magyar Lapkiadók Egyesülete (MLE) Önszabályozó Reklám Testület (ÖRT)

¹⁵ 2014 I. féléves monitoring Gyerekek közvetlen vásárlásra való felszólítása?
<http://www.ort.hu/Pdf/t%C3%A1rsszab%20dokumentumok/%C3%96RT%20Monitoring%202014.%20I.%20f%C3%A9v.pdf>

¹⁶ 2014. II. féléves monitoring Alkoholtermékek reklámjának vizsgálata
<http://www.ort.hu/images/Pdf/t%C3%A1rsszab%20dokumentumok/%C3%96RT%20Monitoring%202014.%20II.%20f%C3%A9v.pdf>

¹⁷ 874-877/2014. (IX.9), 203/2015, 205/2015, 207/2015., 209/2015. (III. 3.) számú határozatok

növekedett volna az emberi méltóságot felelősen kezelő szerkesztői magatartás, de a gyermekek államilag segíthető védelme sem tekinthető teljesen megvalósítottnak.

Az eljárások csökkenése mögött sokkal inkább az húzódik, hogy a magyar médiapiacra megjelenő szolgáltatók jelentős része nem magyar joghatóság alá tartozik, és jellemző trend, hogy a televíziók a vitatható műsoraikat a külföldön bejegyzett csatornáikon sugározzák. A magyar joghatóság alá történő be/visszacsalogatás korábban sokat emlegetett szándéka láthatóan kudarcot vallott, médiahatósági tevékenység e téren nem tapasztalható.

A be nem avatkozó attitűd látszólag kivédi az új médiatörvények bevezetése körüli vitákban megjelenő legfontosabb kifogást: a „korlátlan hatalommal rendelkező” egyoldalú Médiatanács veszélyét. Valóban, a tartalomkontroll tevékenysége alapján ma senki nem mondhatja, hogy a Médiatanács és a Médiatanács elnöke uralná a médiavilágot. A hatóság kontrolltevékenységét jellemző formális megközelítés, illetve a jelenségre nem jelenségszinten, hanem egyedi elemekkel reagáló attitűd sem a beavatkozás által érintett alanyok köre, sem a beavatkozás mértéke szempontjából nem befolyásolja érdemben a médiakínálatot. A jogalkalmazói tevékenység továbbra sem segíti a szabályok szélesebb körű megértését, a szerkesztőségek számára világos szabályozási tartalom kialakítását.

Ez a hatósági gyakorlat nem oldja meg a jelenlegi szabályozási rend anomáliáit. Egyrészt mindig ott van a lehetőség arra, hogy a Médiatanács megváltoztassa jelenlegi gyakorlatát, hiszen az erőteljes beavatkozás lehetőségének jogi korlátai nincsenek. Másrészt – ahogy azt a lány cenzúra jelenségéről szóló tanulmányainkban részleteiben is bemutattuk¹⁸ – az is egyértelművé vált, hogy az állam más, nem szűken médiajogi eszközökkel él a médiapiac, a médiakínálat átalakítása, a rendszabályozás, a plurális tájékozódás lehetőségeinek visszaszorítása érdekében.

Ha valóban a sajtószabadság üdvére működő államot szeretnénk, akkor nem a hatóság önmérsékletére építő felügyeletrendszerre lenne szükség, hanem deregulációra. Abszurd, egy agyonbonyolított, végtelenségig cizellált jogi követelményrendszer felállítása, ehhez jól felszerelt, létszámmal és költségvetéssel jól ellátott szervezet működtetése, amely – a békesség érdekében – lényegében részletszabályok betartásával, formai követelmények számonkérésével van elfoglalva.

Az elemzés azt igazolja, hogy a jelenlegi jogi környezet és szankcióalkalmazási rend alapvetően egy célt szolgál: a fenyegetettség fenntartását a médiumok irányában, márpedig ennek csökkentése, megszüntetése a dereguláció eszközeivel biztosítható. A sajtószabadság híveként bár méltányoljuk a Médiatanács visszafogott gyakorlatát, azt kell mondanunk, hogy a szabadságjogok védelmének állami garanciáit nem itt kell megtalálni.

---

¹⁸ Szelíden foglyul ejteni - Lány cenzúra és az állam szerepe a magyar médiában
<http://mertek.eu/jelentesek/szeliden-foglyul-ejteni-lagy-cenzura-es-az-allam-szerepe-a-magyar-mediaban>
Elfogy a levegő – Soft Censorship 2014. <http://mertek.eu/jelentesek/elfogy-a-levego-soft-censorship-2014>